

KOMITET NAUK HISTORYCZNYCH
PAN

Rynek Starego Miasta 29/31, 00-272 Warszawa
e-mail: knhpan@wp.pl

Warszawa, 2 lutego 2024 r.

Uchwała nr 1/2024

Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk

podjęta w drodze kurendy mailowej w dniach 29 stycznia – 2 lutego 2024 r.

Oświadczenie

w sprawie prowadzenia i finansowania badań historycznych

W ostatnich latach w sferze badań i edukacji historycznej zaszły niepokojące zmiany. W szczególności, w ramach szeroko zakrojonych działań służących zmianie społecznych wyobrażeń i ocen przeszłości, władze państwowe przeznaczyły olbrzymie środki na stworzenie i rozbudowę szeregu instytucji działających na tym polu. Wspólną cechą tych instytucji było podporządkowanie politykom.

Powstał równoległy system badań i edukacji historycznej. Obok wyższych uczelni, instytutów PAN i towarzystw naukowych, w których obowiązują naukowe standardy i zasady naukowej autonomii, stworzono instytucje takie jak Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Dmowskiego, Instytut Strat Wojennych i Instytut Pileckiego, zaś Instytut Pamięci Narodowej czy Instytut Zachodni poddano pełnej kontroli polityków. Zależność między badaniami historycznymi a polityką jest zawsze szkodliwa dla nauki - jej jakości i wiarygodności. Stwarza też okazję do nadużyć i marnotrawstwa.

Środki na instytucje akademickie i prowadzone w nich badania historyczne przyznawane były nierzadko w sposób całkowicie uznaniowy. System punktacji czasopism, mający zapewnić przejrzystość i stabilność systemu finansowania nauki, w

wyniku arbitralnych decyzji ministra stał się własną karykaturą. Z takimi praktykami należy skończyć i zabezpieczyć polską naukę przed ich nawrotem.

Właściwym środowiskiem dla badań naukowych są instytucje posiadające autonomię naukową - uczelnie, instytuty PAN, towarzystwa naukowe, a nie takie, w których mianowani przez polityków kierownicy wydają polecenia historykom, narzucając tematy badawcze lub oczekując uzasadnienia przyjętych z góry tez.

Reguły przyznawania publicznych środków na badania historyczne powinny być przejrzyste, uczciwe i służące podnoszeniu jakości badań. Jakość ta powinna być oceniana przez specjalistów z danej dziedziny. Środków na badania naukowe, czyli dociekanie prawdy, nie należy mieszać ze środkami na inne zadania. Środki zaoszczędzone na przedsięwzięciach budzących wątpliwości merytoryczne i etyczne powinny być przeznaczone na podlegające jakościowej ocenie badania i edukację historyczną.

To tylko niektóre z problemów, które nurtują środowisko historyków. Liczymy, że decydenci polityczni zajmą się nimi biorąc pod uwagę opinie naszego środowiska.

PRZEWODNICZĄCY
KOMITETU NAUK HISTORYCZNYCH PAN

Prof. dr hab. Tomasz Schramm

|